

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВІДДІЛ АСПІРАНТУРИ І ДОКТОРАНТУРИ

I. Загальні положення

1.1. Це Положення про аспірантуру і докторантуру розроблено відповідно до «Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. № 309.

1.2. Аспірантура і докторантура при університеті є формами підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації.

1.3. Відкриття і закриття аспірантури і докторантури, науково-методичне керівництво та контроль за її діяльністю здійснює Міністерство аграрної політики та продовольства України і Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України. Аспірантура відкривається з відривом від виробництва та без відриву від виробництва, докторантура – з відривом від виробництва.

1.4. Пропозиції щодо відкриття нових спеціальностей в аспірантурі і докторантурі, а також формування плану набору на наступний рік подаються в Міністерство аграрної політики та продовольства України до 25 грудня поточного року.

1.5. Підготовка в аспірантурі і докторантурі здійснюється:

за рахунок:

коштів Державного бюджету України – за державним замовленням для роботи у державному секторі сільськогосподарського і народного господарства;

коштів юридичних та фізичних осіб – на умовах контракту – для роботи у державному і недержавному секторах сільськогосподарського і народного господарства;

1.6. Взаємозобов'язання аспірантів і докторантів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, та університету визначаються в угоді, якою передбачається своєчасне закінчення роботи над дисертацією, працевлаштування після закінчення аспірантури, забезпечення відповідних умов праці та відповідальність сторін у разі невиконання умов цієї угоди.

1.7. Підготовка аспірантів і докторантів понад державне замовлення здійснюється на підставі контрактів, укладених між університетом та вступниками до аспірантури (установами, організаціями та підприємствами, що направили їх на навчання), якими передбачається повне відшкодування витрат на їх підготовку.

1.8. Кількість аспірантів і докторантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначається керівником університету з урахуванням можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва і консультування.

1.9. Особи, які раніше пройшли повний курс навчання в аспірантурі або докторантурі за державним замовленням, а також відрahовані з неї достроково за вчинення протиправних дій або невиконання індивідуального плану, не мають права повторного вступу до аспірантури і докторантури за державним замовленням.

II. Термін навчання в аспірантурі і докторантурі

2.1. Термін навчання в аспірантурі з відривом від виробництва не перевищує 3-ох років, а без відриву від виробництва – 4-ох років. Термін перебування в докторантурі не перевищує 3-ох років.

2.2. До терміну навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі не включається період хвороби (тривалістю понад один місяць), знаходження у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а також відсутність з інших поважних причин, передбачених законодавством України. Вчена рада університету оцінює обставини, що виключили можливість працювати над дисертацією, і визначає термін, на який продовжується навчання в аспірантурі або докторантурі (як правило, не більше одного року).

2.3. В окремих випадках вчена рада університету може встановлювати термін навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі диференційовано - від одного до трьох років з урахуванням обсягу наукового доробку і ступеня готовності.

2.4. Аспірант або докторант, який успішно захистив дисертацію до закінчення терміну навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі, вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план роботи, і відраховується з аспірантури або докторантури з дня захисту дисертації.

III. Порядок прийому до аспірантури і докторантури

3.1. Університет вміщує у засобах масової інформації оголошення про конкурсний прийом до аспірантури і докторантури не пізніше ніж за три місяці до початку прийому із зазначенням наукових спеціальностей, термінів та умов прийому, переліку необхідних документів.

3.2. До **аспірантури** на конкурсній основі приймаються особи, які мають вищу освіту і кваліфікацію магістра або спеціаліста. Перевагу при зарахуванні до аспірантури мають особи, у яких:

- затверджена тема наукового дослідження;
- складені 2 кандидатських іспити;
- є публікації з теми наукового дослідження.

3.3. До **докторантури** приймаються особи, що мають науковий ступінь кандидата наук, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної наукової спеціальності і які в змозі на високому науковому рівні проводити фундаментальні, пошукові і прикладні наукові дослідження.

3.4. Вступники до аспірантури або докторантури подають на ім'я ректора університету такі документи:

- 1) заяву на ім'я ректора;
- 2) особовий листок з обліку кадрів з фотокарткою, завірений печаткою за місцем роботи;

- 3) список опублікованих наукових праць і винаходів. Аспіранти, які не мають опублікованих наукових праць і винаходів, подають наукові доповіді (реферати) з обраної ними наукової спеціальності;
- 4) характеристику-рекомендацію з останнього місця роботи (навчання);
- 5) автобіографію;
- 6) копію трудової книжки;
- 7) медичну довідку про стан здоров'я за формою N 086-у;
- 8) копію диплома про закінчення вищого навчального закладу із зазначенням одержаної кваліфікації спеціаліста або магістра (особи, які здобули відповідну освіту за кордоном, – копію нострифікованого диплома) та додатку до диплома;
- 9) посвідчення про складання кандидатських іспитів (за наявності складених кандидатських іспитів);
- 10) копію паспорта та ідентифікаційного коду.

При вступі до **докторантури**, крім того, подаються:

- 1) розгорнутий план дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук;
- 2) копія диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук (у разі здобуття відповідної освіти за кордоном – копія нострифікованого диплома);
- 3) мотивований витяг із засідання міжкафедрального наукового семінару про рекомендацію до вступу до докторантури.

3.5. Для проведення прийому до **аспірантури** створюється приймальна комісія під головуванням ректора (проректора) університету. Члени приймальної

комісії призначаються ректором університету з числа керівників кафедр, відділів, лабораторій, а також передбачуваних наукових керівників аспірантів.

3.6. Вступники до **аспірантури** складають вступні іспити із **спеціальності** (в обсязі навчальної програми для спеціаліста або магістра, яка відповідає обраній ними науковій спеціальності), **філософії** та однієї із **іноземних** мов на вибір (англійської, німецької, французької) в обсязі навчальних програм для вищих навчальних закладів IV рівня акредитації, затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. Іспит з іншої іноземної мови складається за рішенням вченої ради університету у разі, коли знання цієї мови необхідне для роботи над дисертацією. Результати вступних іспитів до аспірантури дійсні протягом календарного року. Вступники, які на час вступу до аспірантури склали всі або декілька кандидатських іспитів, звільняються від відповідних вступних іспитів до аспірантури і їм зараховуються оцінки кандидатських іспитів.

3.7. Прийом **вступних іспитів** до аспірантури проводиться предметними комісіями, як правило, у кількості 3-5 осіб, які призначаються ректором університету і до складу яких включаються доктори та кандидати наук, а до складу предметної комісії із наукової спеціальності – передбачувані наукові керівники. До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також доценти та висококваліфіковані викладачі, які не мають наукового ступеня і вченого звання.

3.8. Особам, які допущені до складання **вступних іспитів до аспірантури** з відривом або без відриву від виробництва, для підготовки та складання вступних іспитів надається один раз на рік додаткова оплачувана відпустка за місцем роботи з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит. Особи, які вступають до аспірантури з одним або кількома складеними кандидатськими іспитами, користуються додатковою оплачуваною відпусткою для складання вступних іспитів, що залишились, із розрахунку 10 днів на кожний іспит. Особи, які склали всі кандидатські іспити, правом на додаткову відпустку для складання вступних іспитів до аспірантури за місцем роботи не користуються. До відпустки не включається час проїзду від місця роботи вступника до аспірантури до місця знаходження вищого навчального закладу і назад. Витрати на проїзд та проживання несе вступник. Документом, який засвідчує право вступника до аспірантури на додаткову оплачувану відпустку, є повідомлення приймальної комісії за підписом ректора університету про його допуск до складання вступних іспитів.

3.9. На підставі результатів вступних іспитів до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника. У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до аспірантури мають вступники, рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою університету, які успішно закінчили магістратуру і склали всі або декілька кандидатських іспитів. Зарахування до аспірантури проводиться наказом ректора університету. Про зарахування до аспірантури або про відмову в зарахуванні до аспірантури вступнику повідомляється в п'ятиденний термін з дня прийняття приймальною комісією відповідного рішення.

3.10. Після закінчення прийому до аспірантури і докторантури у п'ятиденний термін подається до Міністерства аграрної політики та продовольства України звіт про виконання плану прийому до аспірантури і докторантури за рахунок державного замовлення.

3.11. Керівники підприємств, установ і організацій зобов'язані звільнити з роботи осіб, зарахованих до аспірантури з відривом від виробництва або докторантури, в необхідний для своєчасного прибуття на навчання термін. Підставою для звільнення з роботи є повідомлення про зарахування особи до аспірантури або докторантури.

IV. Права та обов'язки аспірантів та докторантів

4.1. Аспіранти і докторанти мають право на:

- 1) користування навчально-виробничою, науковою, культурно-спортивною, оздоровчою базою університету;
- 2) отримання всіх видів відкритої наукової інформації і наукового консультування;
- 3) участь у науковій діяльності кафедри, відділу, лабораторії;
- 4) отримання державної стипендії встановленого розміру у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва за державним замовленням;
- 5) переривання навчання з поважних причин з подальшим його продовженням. Тривалість і кількість переривань навчання, а також поважність причин визначаються вченою радою вищого навчального закладу, наукової установи;
- 6) щорічні канікули тривалістю до двох календарних місяців, які включаються до загального терміну навчання у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва;

7) участь у виборах до органів самоврядування вищого навчального закладу, наукової установи;

8) роботу за сумісництвом відповідно до законодавства України;

9) безпечні і нешкідливі умови навчання і праці;

10) забезпечення впорядкованим житлом - у разі зарахування на навчання з відривом від виробництва за державним замовленням - на час навчання за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом або докторантом (іногороднім);

11) працевлаштування згідно з типовою угодою у разі зарахування на навчання за державним замовленням або контрактом (у разі навчання поза державним замовленням).

Покладення університетом на аспірантів та докторантів обов'язків, не пов'язаних з підготовкою дисертації, забороняється.

Термін навчання в аспірантурі і перебування в докторантурі включається до науково-педагогічного стажу.

4.2. Особам, зарахованим за державним замовленням до аспірантури з відривом від виробництва або докторантури, стипендія призначається з дня їх зарахування, а тим, які навчаються в аспірантурі або докторантурі за контрактом, – відповідно до умов контракту.

4.3. Аспірантам і докторантам можуть бути призначені в установленому порядку іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Кабінетом Міністрів України, а також державними і недержавними органами, підприємствами, установами і організаціями.

4.4. Аспіранти або докторанти можуть бути направлені на стажування до провідних вітчизняних і закордонних наукових центрів. Витрати, пов'язані з їх відрядженням, проводяться згідно із законодавством України.

4.5. Аспіранти і докторанти зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, моральних, етичних норм поведінки;

2) глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний культурний рівень;

3) опанувати методологію проведення наукових досліджень;

4) виконувати індивідуальний план роботи над дисертацією. Індивідуальний план роботи аспіранта передбачає складання кандидатських іспитів із спеціальності, іноземної мови, філософії, а у разі необхідності - додаткових іспитів, визначених рішенням спеціалізованої вченої ради закладу, установи, де передбачається захист дисертації, і заліків з дисциплін, визначених рішенням вченої ради університету з урахуванням профілю підготовки, а також педагогічна практика;

5) не менше ніж два рази на рік звітувати про хід виконання дисертації на засіданні кафедри, міжкафедральному науковому семінарі, вченої ради вищого навчального закладу;

6) у встановлений термін захистити дисертацію або подати її спеціалізованій вченій раді;

7) дотримуватися статуту і правил внутрішнього розпорядку університету.

4.6. Аспірант або докторант може бути відрахованим з аспірантури або докторантури за грубе порушення правил внутрішнього розпорядку університету, за вчинення протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин, передбачених пунктом 19 Положення про підготовку науково-педагогічних і наукових кадрів. Рішення про відрахування аспіранта або докторанта приймає вчена рада університету. На підставі рішення вченої ради аспірант або докторант відраховується з аспірантури або докторантури наказом ректора університету

Аспірант або докторант, який був зарахований до аспірантури або докторантури за державним замовленням і відрахований через зазначені причини, відшкодовує вартість навчання згідно із законодавством України.

V. Порядок проходження навчання

5.1. Для надання допомоги докторанту в написанні дисертації за місцем його підготовки може призначатися з числа висококваліфікованих науково-педагогічних і наукових кадрів – докторів наук – науковий консультант, який несе особисту відповідальність за якісне і своєчасне виконання докторантом дисертації. Науковими консультантами можуть призначатися також провідні вчені – доктори наук сторонніх організацій. Кількість докторантів, прикріплених до одного наукового консультанта, визначається за його згодою керівником вищого навчального закладу, наукової установи і не повинна перевищувати 3 осіб одночасно, включаючи докторантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку **50 академічних годин на одного докторанта.**

5.2. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора університету призначається науковий керівник, як правило, доктор наук або за рішенням вченої ради, як виняток, кандидат наук. Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого ним індивідуального плану та несе особисту відповідальність за якісне написання аспірантом дисертації. Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – **доктора наук**, не повинна перевищувати, як правило, **5 осіб одночасно**, а для наукового керівника – **кандидата наук – 3 осіб**. На здійснення наукового керівництва відводиться щороку **50 академічних годин на одного аспіранта.**

5.3. Тема дисертації аспіранта або докторанта після обговорення кафедрою та відповідним міжкафедральним науковим семінаром затверджується вченою радою університету не пізніше **тримісячного терміну** після зарахування його до аспірантури або докторантури. Індивідуальний план роботи аспіранта затверджується у **трьохмісячний термін** після зарахування до аспірантури.

5.4. Аспірант працює за індивідуальним планом роботи, не менше ніж **два рази на рік звітує** про його виконання на засіданні кафедри і щорічно атестується науковим керівником. За результатами атестації відповідним наказом ректора університету аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури.

5.5. Вчена рада університету зобов'язана не менш як один раз на рік розглядати питання щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, переглядати склад наукових

керівників, консультантів та усувати від наукового керівництва або наукового консультування осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів або докторантів.

5.6. Переведення аспірантів або докторантів до іншого вищого навчального закладу, наукової установи, а також на іншу форму навчання здійснюється ректором університету. Переведення аспірантів, які навчаються за цільовим призначенням, на іншу форму навчання може здійснюватися тільки за клопотанням організації, яка направила їх на навчання.

5.7. Аспірантам, які навчаються без відриву від виробництва та успішно виконують індивідуальний план роботи, за місцем роботи надається **додаткова оплачувана** щорічна відпустка тривалістю **30 календарних днів** для складання кандидатських іспитів і виконання роботи над дисертацією та, за їх бажанням, протягом чотирьох років навчання - один вільний від роботи день на тиждень з оплатою його в розмірі 50 відсотків середньої заробітної плати працівника. До щорічної відпустки не включається час проїзду від місця роботи аспіранта до місця знаходження вищого навчального закладу, наукової установи і назад. Витрати на проїзд несе аспірант.

5.8. Аспіранти, які закінчили навчання в аспірантурі з відривом від виробництва за державним замовленням, працевлаштовуються згідно з типовою угодою, а аспіранти, які закінчили навчання в аспірантурі поза державним замовленням, – згідно з контрактом.